

VLACO-detaillijst - 2012

'nuanceerbaar,
composteerbaar'

Inleiding

Op verzoek van tientallen cursisten, lesgevers, compostmeesters, ... werd door VLACO vzw overgegaan tot het opmaken van een gedetailleerde lijst waarin **'alle' al dan niet composteerbare** tuin- en keukenresten worden opgesomd.

Deze detaillijst moet gezien worden als een uitdetaillering van de **pragmatische oplijstingen** die je aantreft in **compostbrochures** (van bv. IGV's, gemeentes, ...), in **composteerpublicaties** (in bv. de boekhandel), in de **VLACO-compostcursus**,.... De meeste bestaande oplijstingen zijn tweeledig (composteerbaar of niet-composteerbaar) en zijn (bewust) eerder summier gehouden om de composteerbaarheid inzichtelijk te maken voor de geïnteresseerde leek.

Maar **composteerbaarheid** is **in de praktijk** niet steeds een zwart-wit kwestie, maar eerder een verhaal met veel grijstinten en **heel wat nuances** afhankelijk van de plaats waar wordt gecomposteerd, de periode waarin wordt gecomposteerd, het composteersysteem, al het andere organisch materiaal dat wordt mee gecomposteerd,

In deze detailtoelichting maken we, in relatie tot het **thuiscomposteren**, een onderscheid tussen 3 soorten materialen:

- **composteerbare materialen**
- **moeilijk composteerbare of beter niet te composteren materialen**
- **niet composteerbare materialen**

Bij elke van deze materialen geven we een reeks voorbeelden van producten die onder dit materiaal kunnen gerekend worden. Ter verduidelijking plaatsen we bij elk materiaal ook een foto.

Bij het aanklikken van elk van de materialen krijg je:

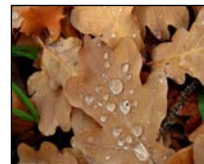
- a. een definitie van het aangeklikte materiaal
- b. de algemene kenmerken van het aangeklikte materiaal
- c. de composteerbaarheid van het aangeklikte materiaal
- d. een toelichting bij het aangeklikte materiaal

Een algemene toelichting inzake bruin materiaal vind je alvast [hier](#).

Een algemene toelichting inzake groen materiaal vind je alvast [hier](#).

Materialen

- arde
 - o.a. grond (zand, leem of klei), maar ook alles wat van 'grond' is afgeleid zoals (bak)stenen, kattenbakvulling (kalklei-korreltjes, vermiculiet), kleikorrels ('argex'), vermiculiet (geëxpandeerde klei), Rijnzand, magere zavel,
- anaerobe 'massa'
 - o.a. alle composterend materiaal dat anaeroob geworden is en daardoor niet meer verder composteert en stinkt
- as
 - o.a. van houtkachel, open haard, houtvuur, barbecue
- biociden
 - o.a. pesticiden, herbiciden, fungiciden ...; bestrijdingsmiddelen.
- bladeren
 - o.a. verse bladeren en naalden, groen, groengeel, geel, geelbruin of bruin van kleur; bladeren en naalden zowel van bomen, struiken als kruiden
- bloemen en snijbloemen
 - o.a. (snij)bloemen uit de winkel of uit de tuin; (snij)bloemen die beginnen verwelken of nog helemaal groen zijn.
- brik
 - o.a. kartonnen verpakkingen met nikkel-, aluminium of plastic sandwich-binnenlaag
- brood en broodresten
 - o.a. alle soorten brood, cake, gebak, versnaperingen, ...

- [cichorei](#)
 - o.a. ersatz-koffie, oploskoffie, ...
- [chips en borrelhapjes](#)
 - o.a. chips met allerlei smaken en kruiden, en afkomstig van allerlei basismateriaal (aardappel, banaan, appel, deeg, ...), incl. borrelnootjes en zoute hapjes
- [composteerbare verpakkingen](#)
 - o.a. sommige folies rond tijdschriften, botervlootjes, balpennen...
- [compoststarters en -versnellers](#)
 - o.a. zgn. compoststarters (= dikwijls tarwezemelen geënt met 'goede' micro-organismen, schimmels, bacteriën en gisten, ...), micro-organismen-korrels, ... maar ook meststoffen (N, P, K, Mg, ...), kalk, ...
- [chocolade en choco](#)
 - o.a. chocoladereep, choco, chocoladestroop, cacaopoeder, ...
- [dierlijke resten](#)
 - o.a. vers vlees, gebakken of gekookt vlees, charcuterie, vis, vlees- en visresten, beenderen, ingewanden, graten, eigeel en -dooier, mosselinhoud, week- en schaaldieren ...
 - meer info over (mossel)schelpen vind je [hier](#)
- [eierschalen](#)
 - o.a. schalen kippen- of kwarteleieren
- [fruitresten](#)
 - hiermee bedoelen we resten van alle soorten fruit die je in winkel of tuin kunt aantreffen
 - o.a. ananas, appelsien, appel, citroen, kiwi, aardbei, rode en witte bes, kruisbes, peer, appelbes, blauwe bes, druif, limoen, mandarijn, kers, kriek, mispel, kweepeer, moerbeï, pruimen, perzik, vijg, ... (incl. de vruchtstelen en steelbladeren)
 - meer info over sinaasappel-, citroen-, pompelmoes-, mandarijn- en limoenschillen vind je [hier](#)

- fruitpitten en –stenen

- hiermee bedoelen we de harde kern van heel wat vruchten
- o.a. van kers, kriek, perzik, pruim, abrikoos, olijven, ...

- gebak en beignets

- o.a. cake, koekjes, biscuits, ...

- gras

- o.a. relatief lang gras dat recent werd gemaaid met maai balk of zeis, of allerlei soorten, groot en klein onkruid waar niet te veel grond meer aanhangt

- graszoden

- o.a. grondplaggen met gras (of andere tuinplanten) op

- gazonmaaisel

- o.a. kort gras dat werd gemaaid met de grasmaaiër

- groenteresten (rauw)

- hiermee bedoelen we de niet gebruikte resten van alle soorten groenten die je in winkel of tuin kunt aantreffen
- o.a. sla- en lofsoorten, postelein, veldsla, spinazie, warmoes, melde, prei, selderrassen, peterselie, kervel, zurkel, tuinkers, waterkers, kool, raap, radijs, pompoen, courgette, komkommer, patisson, augurk, meloen, tomaat, paprika, peper, aubergine, maïs, wortel, pastinaak, venkel, witloof, schorseneer, biet, rode biet, ui, sjalot, knoflook, aardappel, erwt, boon, tuinboon, asperge, aardpeer, rabarber, diverse soorten verse tuinkruiden, ...
- meer info over aardappelschillen vind je [hier](#)

- groente- en tafelresten (gekookt)

- o.a. allerlei klaargemaakte gerechten die niet opgegeten geraken

- grond

- o.a. zand, leem, klei, maar ook alles wat van 'grond' is afgeleid zoals (bak)stenen, kattenbakvulling (kalkleikorreltjes, vermiculiet), kleikorrels ('argex'), vermiculiet (geëxpandeerde klei), Rijnzand, magere zavel, ...

- [haagscheerse](#)
 - o.a. korte, verse, groene takjes met kleine blaadjes zoals bv. liguster, sneeuwbes, spirea, ... of gelijkaardige twijgen
- [haar en pluimen](#)
 - o.a. mensenhaar, maar ook haar van de huisdieren en pluimen van de kippen, kooivogels, ...
- [hakselhout](#)
 - o.a. recent gehakseld, vers hout van allerlei inheemse boom- en struiksoorten zoals eik, haagbeuk, beuk, diverse esdoornsoorten, wilg, es, els, kornoelje, vlier, lijsterbes, sporkehout, kardinaalsputs, ...
- [hooi](#)
 - o.a. gras dat meerdere 10-tallen centimeters lang is (bv. gras dat met zeis of maaibalk werd gemaaid) én dat voldoende aan de lucht is kunnen uitdrogen
- [houtkrullen](#)
 - o.a. de droge schaafkrullen van onbehandeld timmerhout
- [houtas](#)
 - o.a. as van de houtkachel of de open haard
- [houtschool](#)
 - o.a. houtschool voor de barbecue
- [houtvezel](#)
 - o.a. de fijne, droge schavelingen en zaagresten van onbehandeld timmerhout
- [isolatiemateriaal](#)
 - o.a. 'isomo', vlaswol, glaswol, rotswol, steenwol, warmhouddeken, ...

- [kalk](#)
 - o.a. allerlei vormen van kalkrijk materiaal zoals zeewierkalk, gebluste en ongebluste kalk, dolomietkalk, lavameel, beendermeel, ...
- [karton](#)
 - o.a. verpakkingskarton, kartonnen eierdoosjes, schoendozen, ...
- [kattenbakvulling](#)
 - o.a. geëxpandeerde klei, klei-kalkkorreltjes, organische kattenbakvulling, ...
 - meer info over kattenuitwerpselen vind je [hier](#)
- [klei \(geëxpandeerd, geperst\)](#)
 - o.a. kleikorrels, droge klei, kleisteen, gebakken klei, 'argex', vermiculiet, bentoniet, ...
- [keukenpapier](#)
 - o.a. keukenpapier, maar ook WC-papier; in feite alle zacht, openvezelig papier dat je op rol kunt kopen en dat standaard in de keuken wordt gebruikt.
- [koekjes](#)
 - o.a. boterkoekjes, cake en cakejes, koeken en koekjes, harde en zachte wafels, brood en broodresten, gebak, beignets, krakelingen, ...
- [koffiedik](#)
 - o.a. gebruikt, vochtig koffiepoeder, al dan niet in een filterzakje
- [koffiefilterzakje](#)
 - o.a. papier van al dan niet gebruikte koffiefilters, maar ook van koffiepad, ...
- [korstmos](#)
 - o.a. gele, grijze en witte korstmossen die groeien op stenen en bomen

- [kurk](#)
 - o.a. kurken wijnflesstoppen, kurkisolatie, kurktegels, ...
- [kunststof](#)
 - o.a. polyester, polyethyleen, vinyl, nylon
- [leem](#)
 - o.a. leem, mergel, zavel, ...
- [loof \(groenten\)](#)
 - hiermee bedoelen we o.a. de groene bladeren en vruchtstelen van alle soorten fruit en groenten die je in winkel of tuin kunt aantreffen
- [mest](#)
 - o.a. droge en vochtige uitwerpselen van bv. geit, schaap, koe, konijn, cavia, ..., al dan niet gemengd met bruin (strooisel)materiaal
- [metaal](#)
 - o.a. blik, aluminiumfolie, ijzer, maar ook een deel van de sandwichstructuur van brik-verpakkingen
- [mos](#)
 - o.a. bladmossen in het gazon of het bos
- [mosselschelpen](#)
 - o.a. mosselschelpen, maar ook schelpen van kokkels, oesters, ...
 - zie ook [hier](#)
- [naalden](#)
 - o.a. de naalden van naaldbomen als den, spar, taxus, douglasspar, cipres, thuja, chamaecyparis,

- [noten en doppen](#)
 - o.a. houtig omhulsel van bv. okkernoot, hazelnoot, walnoot, pistachenoot, cocosnoot..., eikeldop-pijpjes, beukennoothulsjes, ... maar ook de vochtige, dikwijls olierijke inhoud van genoemde noten.
- [olie- en vetrijke materialen](#)
 - o.a. saus, vet, olie, mayonaise, zuivel
- [onkruid](#)
 - o.a. relatief kleine, verse, groene plantjes (incl. wortelstelsel en incl. wortelonkruiden), die als ongewenste planten uit de tuin werden verwijderd, en waar de meeste grond is afgeschud.
- [papier](#)
 - o.a. papier, verpakkingskarton, keukenpapier, WC-papier, krantenpapier, tijdschriftpapier, ...
- [plastic](#)
 - o.a. plastic-zakjes, vershoudfolie, botervlootjes, plastic-flessen
- [potgrond](#)
 - o.a. substraten op basis van cocos, turf, compost, ...
- [resten uit groente- en siertuin \(vers\)](#)
 - o.a. alle groene, verse uit de siertuin verwijderde sierplanten, en de verse resten van groenten die in de moestuin achterblijven nadat er werd geoogst
 - voor plantenresten die potentiële ziektedragers zijn (bv. koolstronken, aardappelloof, tomatenplanten, ...) verwijzen we naar [hier](#)
- [resten uit groente- en siertuin \(droog\)](#)
 - o.a. alle verwelkte uit de siertuin verwijderde sierplanten, en de droge resten van groenten die in de moestuin achterblijven nadat er werd geoogst

- [schillen van fruit](#)

- hiermee bedoelen we o.a. de schillen van alle soorten fruit die je in winkel of tuin kunt aantreffen (bv. appelsien, appel, citroen, kiwi, peer, limoen, mandarijn, kweepeer, perzik, ...)
- meer info over citrusschillen (sinaasappel-, citroen-, pomelmoes-, mandarijn- en limoenschillen) vind je [hier](#)

- [‘schillen’ van groenten](#)

- hiermee bedoelen we o.a. de niet-gekookte groenteresten die bij al de keukenactiviteiten overblijven (zoals peulresten, raspresten, schutbladeren, knolschillen, maïskolf-kernen, ...) van bv. knolselder, wortelpeterselie, koolbladeren, raap, radijs, pompoen, courgette, komkommer, patisson, augurk, meloen, maïs, wortel, pastinaak, venkel, witloof, schorseneer, rode biet, ui, sjalot, knoflook, aardappel, erwt, boon, tuinboon, aardpeer, ...
- meer info over aardappelschillen, klik [hier](#)

- [schimmels](#)

- o.a. paddenstoelen, schimmels op brood, gisten ...

- [schors](#)

- hiermee bedoelen we het dode buitenste deel van de bast van de boomstam.

- [snoeihout](#)

- o.a. takken, al dan niet met groene bladeren, van bv. eik, haagbeuk, beuk, diverse esdoornsoorten, wilg, es, els, kornoelje, gewone vlier, lijsterbes, sporkehout, kardinaalsmuts, ..., maar ook allerlei soorten naaldhout zoals fijnspar, den, ...

- [snoep](#)

- o.a. zuurtjes, muntjes, fruitgums, (room)ijs, drop, spekjes, schuimpjes, winegums, kauwgom, ...

- [steen](#)

- o.a. baksteen, zandsteen, speksteen, tegels, betonsteen, betonplaten, steengruis, puin, grind, graniet, ...

- [stof uit de stofzuigerzak](#)
 - hiermee bedoelen we al het zeer fijne materiaal uit de stofzuigerzak

- [stro](#)
 - hiermee bedoelen we de droge, mogelijks verkleinde halm van graangewassen

- [takken](#)
 - o.a. takken, al dan niet met groene bladeren, van bv. eik, haagbeuk, beuk, diverse esdoornsoorten, wilg, es, els, kornoelje, gewone vlier, lijsterbes, sporkehout, kardinaalsmuts, ..., maar ook takken van naaldhout zoals fijnspar, den, thuja, jeneverbes, chamaecyparis, ...

- [tandenstokers](#)
 - hiermee bedoelen we enkel de houten tandenstokertjes.

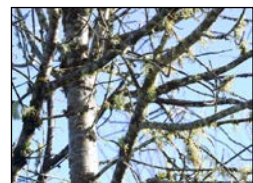
- [theebladeren en theezakjes](#)
 - o.a. al dan niet 'getrokken' blaadjes en bloempjes

- [timmerhout](#)
 - o.a. alle soorten geschaafd of ongeschaafd, op hoek gezaagde hard- en zachthoutsoorten, ...

- [turf](#)
 - hiermee bedoelen we tuinturf: dit is doorgevroren zwartveen, dat gebruikt wordt in potgrond.

- [uitwerpselen van mensen](#)
 - droge en vochtige uitwerpselen van mensen

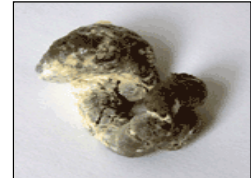
- [uitwerpselen van planteneters](#)
 - o.a. droge en vochtige uitwerpselen van bv. geit, schaap, koe, konijn, cavia, ..., al dan niet gemengd met bruin (strooisel)materiaal

- [uitwerpselen van vleeseters](#)
 - o.a. droge en vochtige uitwerpselen van bv. katten, honden, ...

- [uitwerpselen van vogels](#)
 - o.a. droge en vochtige uitwerpselen van bv. kippen en (kooi)vogels

- [vleesresten](#)
 - o.a. vlees- en visresten, beenderen, graten, mosselschelpen, ...
 - meer info over mosselschelpen vind je [hier](#)

- [verf](#)
 - o.a. droge verfresten, stroperige verfoverschotten

- [wegwerpluiers, -doeken en -verbanden](#)
 - o.a. al dan niet gebruikte luiers, maar ook inlegdoekjes, vochtige doekjes, maandverbanden, tampons, ...

- [zaden en granen \(droog\)](#)
 - o.a. rijst, tarwe, spelt, couscous, tuinzaden

- [zand](#)
 - o.a. zand, zavel, zandsteen, ...

- [zieke plantendelen](#)
 - o.a. alle planten die symptomen van ziekte vertonen

Trefwoord: Bruin materiaal

Definitie: Bruin materiaal

Algemene kenmerken: vrij vochtig tot vrij droog, vrij koolstofrijk, veel structuur, eerder arm aan voedingsstoffen

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Droge herfstbladeren, stro, snoeihout, boomschors, ... zijn voorbeelden van bruine materialen.

Bruine materialen hebben een stevige structuur en bevatten relatief weinig vocht. Ze vormen daarom tijdens het verteringsproces de ideale en noodzakelijke aanvulling bij groen materiaal dat veel vocht bevat en neiging heeft tot verslempen. De stevige structuur van bruin materiaal bevordert de luchtcirculatie in de compost, essentieel voor een goed verteringsproces. Intense vermenging van groen en bruin vermijdt geurhinder en levert de allerbeste compost. Bruin materiaal bevat relatief veel koolstof ten opzichte van stikstof (uitgedrukt in de C/N-verhouding) en andere voedingselementen, die wel ruim aanwezig zijn in groen materiaal en die de micro-organismen - en later ook de planten - nodig hebben voor de opbouw van hun lichaamseiwitten. Een deel van de koolstofverbindingen in het bruine materiaal wordt tijdens het composteringsproces omgezet in warmte en koolzuurgas (CO₂) dat tijdens het proces in de lucht vrijkomt. De rest wordt omgezet in humus. Bruin materiaal verbetert dus niet enkel de kwaliteit van het verteringsproces maar ook van het eindproduct: de compost. Humus is immers de bodemverbeteraar bij uitstek.

Hou er rekening mee dat ongehakseld snoeihout te grof van structuur is. Hoe fijner je het versnippert, hoe groter de contactoppervlakte waarlangs de snippers vocht en voedingsstoffen kunnen opnemen en hoe sneller ze door schimmels en bacteriën worden verteerd. Vermeng de snippers - en dat geldt voor alle bruine materialen - zo intens mogelijk met de groene materialen, zowel bij het vullen van compostvat of -bak als bij het tussentijds omzetten. Dat activeert zowel de afbraak van het groene materiaal (betere luchtdoorstroming) als van het bruine materiaal (meer contact met vocht en voedsel).

Materiaal dat reeds enige tijd geleden werd gehakseld en is uitgedroogd, kan je voorafgaand aan de compostering best eerst bevochtigen .

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Groen materiaal

Definitie: Groen materiaal

Algemene kenmerken: vochtig, vrij stikstofrijk, weinig structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Voorbeelden van groen materiaal zijn resten van groenten en fruit, gazonmaaisel en mest.

Dit materiaal is in verse toestand voedselrijk, vochtig en eerder zacht. Het heeft meestal een lage C/N-verhouding wat betekent dat er relatief veel stikstof in zit ten opzichte van de hoeveelheid koolstof. Ook de andere voedingselementen (kalium, fosfor, magnesium, calcium...) zijn ruim aanwezig. Het is licht verteerbaar en kan tot de allerbeste compost worden afgebroken.

Groen materiaal bevat in de regel slechts weinig stoffen die moeilijk afbreekbaar zijn voor de micro-organismen in het compostingsproces. Er zitten voldoende suikers en eiwitten in die de micro-organismen tot voedsel en energiebron dienen zodat deze zich in een snel tempo kunnen vermenigvuldigen.

Dit 'groene' composteerbare materiaal heeft soms een vochtgehalte van 80% en meer. Een probleem daardoor is dat groen materiaal snel structuur verliest en vervolgens gaat aaneenklitten. In tegenstelling tot bruin materiaal, dat veel cellulose en houtstof bevat, dankt groen materiaal zijn stevigheid aan de druk in de cellen waaruit het is opgebouwd. Best te vergelijken met de 'stevigheid' van een met water gevulde ballon.

Eens bacteriën en schimmels (of beter gezegd: de enzymen die deze uitscheiden) de celwanden aantasten, zakt alles als... een lekke ballon ineen. Het celvocht stroomt naar buiten. Het materiaal wordt slap en nat, het 'rot'. Is er op dat ogenblik geen afvoer voor het uit de cellen en weefsels sijpelende vocht, dan begint het materiaal te verslijmen. De micro-organismen krijgen niet meer voldoende lucht en zuurstof om hun werk naar behoren te kunnen doen. Andere 'anaërobe' bacteriën en micro-organismen gaan in deze zuurstofloze omstandigheden aan de slag. Het organisch afval begint te stinken en het compostingsproces stagneert. Al deze problemen kunnen worden voorkomen door bruin materiaal toe te voegen. Dat slurpt het overtollige vocht en de voedingselementen die erin aanwezig zijn op en garandeert een voldoende luchtaanvoer. Het compostende materiaal daarenboven regelmatig beluchten en omzetten versterkt dit effect nog.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Fruitpitten en –stenen, noten en doppen, zaden en granen (droog)

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat alle soorten doppen (houtig omhulsel van bv. okkernoot, hazelnoot, walnoot, pistachenoot, ...), noten (de vochtige, dikwijls olierijke) inhoud van genoemde noten en de kernen van steen- of pitvruchten (van bv. kers, kriek, perzik, pruim, abrikoos, olijven, ...) en droge zaden.

Algemene kenmerken: droog en veelal koolstofrijk, veel structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Van de doppen van pinda- en hazelnoten vind je na enkele maanden niet veel meer terug.

Met de meeste fruitpitten gaat het nog sneller. Doppen van okkernoten en de stenen van perziken houden hun rol van bruin, verluchtend materiaal iets langer vol.

De meeste pitten en noten maar ook zaden en granen vergaan zonder meer tijdens het composteringsproces. Andere vinden in het vochtige, composterende materiaal de geschikte omstandigheden om te ontkiemen. De weke kiemplantjes kunnen zich bij gebrek aan licht niet verder ontwikkelen en verteren. Sommige zaden bewaren hun kiemkracht tot ze met de compost op de bodem belanden. Het is daarom raadzaam om ze bij het composteren in te graven in het verterende materiaal. Worden ze enkele dagen blootgesteld aan temperaturen van 50 à 60°C, dan zijn ze hun kiemkracht gegarandeerd kwijt.

De schaal van een kokosnoot composteren is een zaak van vele jaren ... Dit laatste materiaal durft wel eens lastig doen in de compost.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Eierschalen

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat alle soorten eierschalen

Algemene kenmerken: droog, kalkrijk, structuurrijk

Composteerbaarheid: moeilijk composteerbaar / beter niet composteren

Toelichting:

De afbraak van dit materiaal tijdens het composteringsproces is, biologisch-scheikundig gezien mogelijk, maar er moet rekening mee worden gehouden dat kalkrijke materialen traag afbreken. Het fysiek zo veel mogelijk verkleinen van de kalkrijke materialen bevordert aanzienlijk de afbraak ervan door de micro-organismen.

Echter, het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van het Voedsel) en de OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij) stellen dat de thuiscomposteerder én de professionele composteerder zich dienen te houden aan EU-verordening 1774/2002 en 1069/2009. Dit impliceert dat keukenafval waarin zich mogelijks dierlijke (bij)producten (zoals eieren, eischalen, ...) bevinden niet mogen thuis gecomposteerd worden. Dierlijke (bij)producten mogen wel gecomposteerd worden in erkende bedrijven. Particulieren zijn niet erkend dus wettelijk mogen ze geen eieren, eischalen, ei-producten, ... composteren.

Vanuit officiële hoek luidt het verder nog: *“Keukenafval [waarin zich mogelijks dierlijke (bij)producten zoals eieren en eischalen bevinden] als geheel zomaar op de composthoop gooien, is niet ongevaarlijk. Keukenafval [waarin zich mogelijks dierlijke (bij)producten zoals eieren en eischalen bevinden] is immers een ‘black box’ en heeft in het verleden reeds bewezen dat het enorme crisissen kan veroorzaken. Wilde dieren kunnen bovendien toegang hebben tot de compost, het compostierend materiaal opeten en daardoor dierziektes verspreiden. Daarom is het als signaal belangrijk om te stellen dat hogergenoemd type keukenafval composteren niet is toegelaten, al gaat het FAVV, noch de gewesten de particulier hiervoor controleren.”*

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Kurk

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat alle verschijningsvormen van kurk (bv. kurken flessenstoppen, kurkkorrels, kurktegels, kurkisolatie, kurkgranulaat-beton, ...)

Algemene kenmerken: droog, koolstofrij

Composteerbaarheid: niet composteerbaar

Toelichting:

Kurk is afkomstig van de schors van de kurkeik. Kurk bevat heel wat lucht, maar is op zichzelf vrijwel ondoorlaatbaar voor lucht. Kurk is ook zeer vochtbestendig. Het feit dat kurk geen vocht of lucht opneemt, maakt ook dat kurk bijzonder moeilijk kan composteren.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Mosselschelpen

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat alle soorten schelpen (van mosselen, oesters, kokkels, slakken ('escargots'), ...)

Algemene kenmerken: droog, kalkrijk, structuurrijk

Composteerbaarheid: niet composteerbaar

Toelichting:

Dit materiaal laat zich zeer moeilijk composteren. Het heeft dus geen zin om ze bij het compostierend materiaal te voegen. Ook in de gft-bak horen ze niet thuis. De restjes van het eetbare deel van de mossel die na consumptie van de mossel op de schelp blijven zitten, gaan daarenboven rotten, stinken en trekken ongedierte aan. Mosselschelpen horen bij het restafval (zie ook [hier](#)).

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Karton, keukenpapier, koffiefilterzakje, papier

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat o.a. papier, verpakkingskarton, keuken(rol)papier, papieren zakdoekjes, krantenpapier, tijdschriftpapier, niet-gebruikte papieren koffiefilters, kartonnen eierdoosjes, ...

Algemene kenmerken: vochtig tot droog, koolstofrijk

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Papier en karton worden vervaardigd uit houtvezel. Ze bevatten voornamelijk cellulose en lignine (houtstof) die deels worden afgebroken, deels worden omgezet in humus.

Eén enkel vel krantenpapier waarop je de aardappels hebt geschild kan gerust mee in de compost. De rest van de stapel oud papier geef je mee met de selectieve inzameling ervan. Dat is de beste manier om het te revaloriseren.

Keukenrolpapier kan meestal vrij eenvoudig worden gecomposteerd; net als WC- of servettenpapier, overigens. Het is dun materiaal, het heeft een open en luchtige vezelstructuur, het neemt makkelijk vocht op, ... waardoor het alle kenmerken bevat om snel te verteren.

- *Let op: er zijn producenten die kunststofvezel of andere additieven in het keuken-, WC- en servettenpapier verwerken. Dit soort papier kan uiteraard niet worden gecomposteerd. Meestal geldt: hoe goedkoper het rolpapier is, des te beter het geschikt is voor compostering.*

Pas op met papier bedrukt met gekleurde inkt of met blinkend papier (van bv. weekbladen). Die kunnen, ondanks het feit dat ze voor de mens onschadelijk zijn, toch giftig zijn voor de composterende micro-organismen of ze kunnen de ontwikkeling van micro-organismen verhinderen en kunnen schadelijk zijn voor de kwaliteit van de compost. Daarom raden we aan om deze papersoorten niet (te veel) in compostvat of -bak terecht te laten komen.

Karton, en dan vooral ribbelkarton, kan de rol vervullen van bruin materiaal. Ook kartonnen eierdoosjes zijn geschikt. Kijk steeds of er geen plasticresten of veel (kleurige) inkten zijn gebruikt.

- *Let op: niet alle kartonsoorten zijn even geschikt. Hardgeperste karton (bv. van schoendozen) of sterk met inkt bedrukte karton (bv. verpakking van elektro) worden uit veiligheidsoverwegingen beter niet verwerkt in het composteringsproces (de hardgeperste karton omdat hier synthetische lijmen in verwerkt kunnen zitten, de met inkt behandelde karton omdat het niet steeds duidelijk is welke chemische samenstelling deze inkten hebben).*

De meest aangewezen manier om papier en karton te recyclen blijft de papierrecyclage. Enkel indien het papier en het karton vervuild is door etensresten, kan het gebruikt worden in de compostering. Een uitzondering kan worden gemaakt voor het mulchen, waarbij karton op de grond wordt gelegd om (wortel)onkruiden in hun groei te remmen, en waarbij het karton op zijn beurt wordt afgedekt met houtsnippers of grasmaaisel.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Hakselhout, schors, snoeihout, takken

Definitie: Dit materiaal omvat de snippers (hakselhout of haksel) van zowel dunne als dikkere takken van zomer- en wintersnoei, naald- en loofhout, bladverliezende en bladhoudende bomen en struiken. We vertellen ook iets over schors.

Algemene kenmerken: eerder droog, eerder koolstofrijk, veel structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Hoe gemakkelijk composteerbaar snippers zijn, hangt onder meer af van de dikte, de houtsoort en de versheid van de takken en uiteraard ook van de fijnheid van de snippers zelf. Verse takken zijn gemakkelijker verwerkbaar dan droge: ze laten zich veel gemakkelijker hakselen en het hout verteert sneller. Om dezelfde reden zijn zachte houtsoorten gemakkelijker verwerkbaar dan harde. Takken die dikker zijn dan een potlood kan je beter hakselen. Dat vergroot de oppervlakte waarlangs het hout vocht kan opnemen en waarlangs de afbraakorganismen (bacteriën en snippers) het hout kunnen afbreken. Vocht toevoegen zal steeds nodig zijn. Bevochtig de snippers voor of tijdens het toevoegen aan het composterend materiaal. Het risico van uitdrogen is reëel. Houtsnippers in de compostbak bevorderen de vertering door het materiaal luchtig te houden. Snellere vertering verhoogt de temperatuur en de verdamping van vocht en bijgevolg ook het risico op uitdrogen. Hou in de dagen en weken na het toevoegen van de snippers dus het vochtgehalte van de compost in het oog. Houtsnippers staan bekend als bruin materiaal. Onderschat evenwel de 'groene' kwaliteiten ervan niet. Zelfs een dikke, houderige tak 'vertakt' tot fijne twijgen met bladeren, schors, knoppen en sap. Houtsnippers voeren bijgevolg een aanzienlijke hoeveelheid voedsel aan in het composterend materiaal.

Alle houtsoorten komen in aanmerking voor compostering: zowel naald- als loofhout, zowel bladhoudende als bladverliezende houtsoorten.

- ***Noot:** Veel tuinbezitters en zelfs tuinaannemers verwarren vaak de termen houtsnippers en schors. Beide materialen worden immers als bodembedekking gebruikt om deze vochtig en onkruidvrij te houden. Schors is een bijproduct van de houtindustrie. Het bestaat enkel uit de buitenste laag van volgroeide stammen. De gemalen schors heeft een homogene structuur en verteert eerder traag. De wanden van de cellen van de schors zijn immers vrij moeilijk doorlaatbaar door afzetting van suberine, dat sterk op lignine lijkt, in de celwand, wat de plant beschermt tegen allerlei invloeden van buiten, in de vorm van schimmels, bacteriën en beschadigingen. Schors wordt, precies om die reden, erg gewaardeerd als mulchmateriaal en padbedekking. Hoe snel de schors verteert wanneer het in de compostbak terecht komt, is afhankelijk van de boomsoort. Schors van populier verteert vrij snel, schors van spar en zeker van den verteren daarentegen zeer langzaam.*

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Hooi, stro

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat hooi (gras dat meerdere 10-tallen centimeters lang is (bv. gras dat met zeis of maaibalk werd gemaaid) én dat voldoende aan de lucht is kunnen uitdrogen, en stro (= de verhoude stengels van graangewassen).

Algemene kenmerken: droog, eerder stikstofarm, structuurrijk

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Stro is een uitgesproken bruin materiaal dat al sinds mensenheugenis met 'groene' uitwerpselen van koeien, paarden en ander vee wordt gemengd. Stro is eenvoudig composteerbaar van zodra het voldoende bevochtigd is en is gemengd met voldoende 'groen' materiaal.

Hooi is een weliswaar droog maar (na bevochtiging) eerder zacht 'groen' materiaal. Het is immers lang (gedroogd) gras met een hoge voedingswaarde.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Houtkrullen, houtvezel, tandenstokers, timmerhout

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat alle vormen van timmerhout gaande van dikke balken, tot kleiner timmerhout, over houtkrullen ('schaafkrullen, schaveling of schaafsel') tot houtzaagsel, houtspietjes (bv. tandenstokers) en houtpulp.

Algemene kenmerken: droog, koolstofrijk, structuurarm

Composteerbaarheid: moeilijk composteerbaar / beter niet composteren

Toelichting:

Eerst en vooral moet gezegd worden dat niet alle (resten van) timmerhout gezond voedsel is voor de micro-organismen die het composteringsproces voor hun rekening nemen. Door de mens behandeld hout kan schadelijke stoffen bevatten. Geïmpregneerd, gecreosoteerd en geverfd hout is niet geschikt. Het is behandeld om resistent te zijn tegen de natuurlijke afbraakprocessen. Let op: in veel gevallen lijkt timmerhout onbehandeld, maar heeft het in realiteit wel een geur- en kleurloze behandeling ondergaan.

Dit materiaal is in zijn vorm van zuiver timmerhout een droog en moeilijk afbreekbaar materiaal. Om het te composteren moet het regelmatig worden bevochtigd tot het voldoende nat is en aangevuld met voedselrijk materiaal. Om dat mogelijk te maken mag het hout niet te grof zijn. Verkleinen is dus noodzakelijk.

Dikke houtblokken en zelfs balken die buiten op de grond liggen, zullen weliswaar verteren maar ze zullen daar zeer lang (meerdere jaren) over doen. In compostvat, compostbak of composthoop horen ze bijgevolg niet thuis.

Onbehandeld en vervezeld timmerhout of grove schavelingen of splinters (zo ook bv. tandenstokers, gebruikte lucifers, ...) kunnen wel gecomposteerd worden. Hun fijne structuur laat toe het te vermengen met 'groen' materiaal. Houtkrullen die als strooisel onder een hamster werden gebruikt, worden door de uitwerpselen en urine aangerijkt.

Zagemeel is nóg fijner van structuur. Het risico op verslemping en samenklitten is groot. Het blijft weliswaar koolstofrijk 'bruin' materiaal maar fysisch heeft het eerder een 'groen' karakter. Het is daarom aan te raden om dit materiaal goed met het andere composterende materiaal te mengen.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Resten uit groente- en siertuin (droog)

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat (de resten van) alle soorten kruidachtige planten die je in verdroogde vorm kunt aantreffen in je tuin, zoals de verdorde, geel, bruin of grijs geworden, laagblijvende sierplanten, bodembedekkers, zaadstengels, kruiden, groenteresten die op het veld blijven na oogst, ...

Algemene kenmerken: vrij droog, vrij koolstofrijk, veel structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Dit materiaal bevat een vrij hoge C/N-verhouding wat betekent dat er relatief weinig stikstof in zit ten opzichte van de hoeveelheid koolstof. Het levert een compost op van uitstekende kwaliteit. Verklein het materiaal zonodig.

De meeste composteringsproblemen kunnen worden voorkomen door naast dit 'bruine' materiaal 'groen' materiaal toe te voegen.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Aardappelschillen

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat uitsluitend aardappelschillen.

Algemene kenmerken: vrij vochtig, vrij stikstofrijk, weinig structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Dit materiaal is goed composteerbaar. Nochtans hoor je er vaak bezwaren tegen. We zetten ze even op een rij:

- *“Aardappelen zijn behandeld met poeder tegen het voortijdig schieten of keesten.”*
 - Dat was vroeger inderdaad het geval. Tegenwoordig wordt gewerkt met koelcellen. Enkel kleine producenten en sommige particulieren gebruik nog het kiemremmende poeder. Spoel in dat geval de aardappelen af onder de kraan voor je ze schilt. In een aantal gevallen worden de aardappelen ook begast (stikstofgas) om kieming van de aardappelstock te voorkomen. Dit heeft geen effect op de latere compostering. Ook bio-aardappelen worden begast of gekoeld.
- *“Aardappelschillen verteren vaak niet in mijn compost, gaan schieten en vormen loof.”*
 - Waar het verteringsproces niet goed verloopt in compostvat of -bak, gaan de aardappelen inderdaad wel eens keesten. Meestal gebeurt dat langs de buitenkant waar het compostierend materiaal neiging heeft om uit te drogen. De aardappelschil is daar echter tegen bestand en behoudt zijn levenskracht. Ze geven je daarmee een belangrijke boodschap: het is hoog tijd het vat of bak eens goed om te zetten zodat het composteringsproces opnieuw op gang komt.
- *“Ik vind de aardappelschillen in de compost onverteerd terug.”*
 - Aardappelen zijn een basisvoedsel in ons land. Aardappelschillen komen bijgevolg soms in ‘grote’ hoeveelheden in het composteringsproces terecht. Het zeer gemakkelijk verteerbare zetmeel dat tegen de schil zit, verteert snel en verbruikt de aanwezige zuurstof. De schillen zelf doen er iets langer over. Worden ze niet goed vermengd, liggen ze droog of ontbreekt het plaatselijk aan lucht dan verloopt de vertering niet vlot en vinden we ze later als een pakketje vliesjes terug.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Brood en broodresten, chips en borrelhapjes, chocolade en choco, gebak en beignets, groente- en tafelresten (gekookt), koekjes, olie- en vetrijke materialen, snoep

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat allerlei vormen van bereide voedingswaren, gaande van eerder vochtige voedingswaren (zoals gekookte gerechten met allerlei groenten en sauzen), over botterrijke producten (zoals chocolade, margarine, mayonaise, olie, groentepulpen, ...) en gebak (zoals cake, koeken, wafels, brood, gebak, beignets, ...), tot de droge bereide voedingswaren (zoals allerlei suikergoed, chips, borrelnootjes, zoute hapjes, ...).

Algemene kenmerken: vochtig tot droog, bewerkt, koolstof- of stikstofrijk, structuurarm

Composteerbaarheid: moeilijk composteerbaar / beter niet composteren

Toelichting:

Door het verwerkingsproces dat ze hebben ondergaan (geogst, gewassen, ingevroren, gekookt, gekruid, gebakken,...) zijn deze materialen meestal (maar niet altijd) eenvoudig verteerbaar; zowel voor de mens als voor afbraakorganismen.

Door de snelle vertering zakt het materiaal als een pudding ineen, waardoor je anaërobe omstandigheden creëert en waardoor vervolgens de vertering stopt. Daarenboven trekken deze bereide voedingswaren ook gemakkelijk ongedierte aan. Het is daarom aan te raden om ze slechts in zeer kleine hoeveelheden toe te voegen, bij voorkeur in een situatie waarbij ongedierte makkelijk kan worden geweerd (bv. compostvat), en waarbij voldoende 'bruin' structuurmateriaal kan worden toegevoegd.

Sommige bereide voedingswaren zijn door hun samenstelling zelf dan weer moeilijk afbreekbaar. Zoute chips of vette materialen zoals olie en mayonaise remmen het verteringsproces af. Ook deze producten voeg je dus maar met mondjesmaat bij het compostierend materiaal.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Fruitresten, schillen van fruit

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat (het vlees en de schil van) alle soorten fruit die je in winkel of tuin kunt aantreffen, zoals citrusvruchten (appelsien, citroen, limoen, mandarijn, ...; zie [hier](#)), appel, kiwi, aardbei, rode en witte bes, kruisbes, peer, appelbes, blauwe bes, druif, kers, kriek, mispel, kweepeer, moerbeï, pruimen, perzik, vijg, banaan, ...

Algemene kenmerken: zeer vochtig, stikstofrijk, zeer weinig structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Dit materiaal heeft alle eigenschappen van [groen materiaal](#). De cellen van dit materiaal bevatten zeer veel vocht en ruim voldoende voedingsstoffen. In de compost (en soms al in de fruitmand) worden ze snel afgebroken, met alle gevolgen van dien. Ze verliezen hun structuur en verslempen. Toevoegen van en mengen met bruin materiaal is de oplossing.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Gazonmaaisel

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat gazonmaaisel en allerlei korte grassnippers van maximaal enkele centimeters lang.

Algemene kenmerken: vochtig, stikstofrijk, weinig structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Bij composteerdere staat dit materiaal bekend als een lastig product. Niet omdat het moeilijk verteert, maar omdat het net heel snél verteert. Dat kan je merken wanneer je een hoeveelheid gras op een hoop legt of in een zak stopt. Binnen een paar uur is het gras zo warm dat je er je hand niet meer kan in steken. Je ziet het volume sterk verminderen en als je er een dag later in krabt, is de geur niet te harden. Hoe komt dat? Grasmaaisel bevat veel water én veel voedingsstoffen. Dat zijn twee elementen die door afbraakorganismen erg geapprecieerd worden. Daarenboven heeft grasmaaisel een lage koolstof-stikstofverhouding en bevat het geen houtvezels of andere moeilijk verteerbare stoffen. Omdat het zacht is, zakt het tijdens de vertering gemakkelijk in elkaar. Er ontstaat een gebrek aan lucht, de derde belangrijke composteringsfactor. Zonder zuurstof verloopt het composteringsproces niet correct en ontstaan er gassen in het compostierend materiaal. Gevolg? Geurhinder. Slechte compostering en geurhinder zijn dus het gevolg van een gebrek aan stevigheid van het grasmaaisel.

Gazonmaaisel is in composteringstermen 'groen' materiaal, en wordt wel eens de 'lont van de composthoop' genoemd. Vermengd met andere materialen, inzonderheid met voldoende bruin materiaal, leidt het inderdaad tot een intens composteringsproces en een prima eindproduct.

De ervaring zal je helpen, maar je kan beginnen met twee delen gras op één deel structuurmateriaal. Zeef je er op het einde van het composteringsproces een deel van het bruin materiaal weer uit, dan kan je het een tweede keer als structuurmateriaal gebruiken.

Het hoge vochtgehalte van het maaisel kan je eventueel beperken door het gras niet meteen op te vangen in de grasbak. Laat het enkele uren losjes op het gazon in de zon drogen vooraleer je het verzamelt.

Je kan je gazon ook met de mulchmaaier onderhouden. Een mulchmaaier heeft de eigenschap het maaisel zeer fijn te versnipperen en dit vervolgens terug te blazen tussen de gazonsprietjes. Resultaat: geen gazonmaaisel dat moet worden afgevoerd naar de composthoop of -bak.

In zeer zeldzame gevallen is er sprake van zelfontbranding (bv. in dikke pakken gazonmaaisel). In een aantal gevallen speelt wellicht een andere factor mee bij deze zelfontbranding, bv. glasscherf, smeulende houtskoolresten, ...

Het té hoog oplopen van de composthoop-temperaturen en te droog worden van de buitenranden van het composterende materiaal kan je sowieso vermijden door te zorgen voor voldoende afwisseling in het composterende materiaal.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Uitwerpselen van mensen

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat menselijke uitwerpselen.

Algemene kenmerken: vrij vochtig, stikstofrijk, structuurarm.

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Uitwerpselen van mensen laten zich minder goed mengen met andere organische materialen, veroorzaken dikwijls geurhinder, trekken ongedierte aan, kunnen synthetische stoffen (medicatie) bevatten.

Een aantal ervaren composteerdere maakt er een erezaak van om menselijke uitwerpselen, gemengd met voldoende bruin materiaal, te verwerken tot geurloze compost. Menselijke uitwerpselen composteren kan inderdaad, maar we raden aan voldoende voorzorgen te nemen. In het kader van de promotie van thuiscomposterende raden we af om menselijke uitwerpselen te composteren. Wie het toch wil doen, raden we aan enkel menselijke uitwerpselen te composteren die vrij zijn van synthetische materialen (medicatie) en de geproduceerde compost enkel te gebruiken in de siertuin en niet in de moestuin (om mensoverdraagbare ziektes uit te sluiten).

Met een goed werkend composttoilet kan compost van menselijke uitwerpselen worden geproduceerd.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Cichorei, koffiedik, theebladeren en theezakjes

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat o.a. de inhoud van gebruikte theezakjes, koffiefilters, senseo-pads, ..., zowel in gebruikte als niet-gebruikte toestand. Ook andere mineralenrijke materialen zoals bv. de kombucha-zwam, biergisttabletten, ... kunnen hiertoe gerekend worden.

Algemene kenmerken: vochtig tot droog, mineralenrijk, structuurarm

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Deze materialen hebben niet alleen meestal een hoog vochtgehalte en zijn arm aan structuur, maar ze zijn ook rijk aan sporenelementen, antioxidanten, alkaloiden, cafeïne, theïne, looizuur, vitamines, aminozuren (eiwitten), enzymen, catechinen, organische zuren, Al deze bijzondere organische verbindingen initiëren de ontwikkeling en de werking van specifieke micro-organismen. Daarom kan worden gesteld dat het (beredeneerd) toedienen van deze materialen een gunstige invloed kan hebben op het verteringsproces.

Ook de papieren koffiefilters, zakjes van pads en theezakjes zijn meestal biologisch afbreekbaar (zie elders in de lijst).

- *Let op: er zijn ook synthetische theezakjes op de markt die niet kunnen gecomposteerd worden !*

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Gras, onkruid

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat allerlei langer, vochtig gras, grote en kleine onkruiden waaraan geen of nauwelijks substraat en minerale partikels hangen.

Algemene kenmerken: vochtig, vrij stikstofrijk, voldoende structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Lang, gemaaid, vers gras en planten die als onkruid werden verwijderd bevatten in verse toestand veel vocht. Dit kan altijd gecomposteerd worden.

Als de planten reeds zaad bevatten, zorg je er bij voorkeur voor dat de temperaturen tijdens de compostering voldoende hoog oplopen, zodat de zaden vernietigd worden. Pas bij temperaturen van 55 à 60 °C – temperaturen die overigens dikwijls alleen centraal in het compostierend materiaal gehaald worden – kan je er vrij zeker van zijn dat alle zaden hun kiemkracht verliezen. Ook de kiempjes van in de hoop ontkiemende zaden sterven snel af.

- *Noot: zaden van geregeld in tuinen aanwezige plantensoorten als *Lycopersicon esculentum* (Tomaat), *Echinochloa crus-galli* (Hanepoot) en *Abutilon theophrasti* (Fluweelblad), en knollen van *Cyperus esculentus* (Knolcyperus) vragen extra aandacht want deze zijn zeer hitteresistent*

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Citrusvruchten

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat (schil en vlees van) alle soorten citrusvruchten, zoals limoen, citroen, mandarijn, sinaasappel, pompelmoes, ...

Algemene kenmerken: zeer vochtig, stikstofrijk, zeer weinig structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Citrusvruchtschillen zijn zoals alle fruitresten perfect composteerbaar. Ze hebben echter een slechte reputatie. Enkele veel gehoorde klachten (en weerleggingen) zijn de volgende:

- *“De meeste citrusvruchten zijn behandeld met een schimmelwerend middel”.*
 - Dit product breekt (verder) af tijdens het composteringsproces en wordt amper teruggevonden in de compost. Wens je onbehandeld fruit dan koop je best bio.
- *“Citrusvruchten zijn te zuur voor de compost”.*
 - De organische zuren waaraan citrusvruchten rijk zijn, vormen helemaal geen probleem voor de afbraakorganismen. Ze worden afgebroken en omgezet en maken de compost helemaal niet zuur. De citrusvruchten zijn (of smaken) misschien wel zuur, maar ze zijn helemaal niet verzurend. Je hoeft er dus zeker ook geen kalk aan toe te voegen.
- *“Sinaasappelschillen beschimmelen maar verteren niet”.*
 - Dat de sinaasappelschillen zo gemakkelijk schimmelen is precies de reden waarom ze vóór transport behandeld worden met difenyl. Dat er zich in het compostvat zo snel schimmels op ontwikkelen in alle kleuren van de regenboog is al een mooie indicatie dat er van het product niet veel overblijft. Schimmels zijn trouwens belangrijke afbraakorganismen. Eens de beschimmelde schillen vermengd raken met ander keukenafval en met bruin materiaal, maken de schimmels plaats voor bacteriën, wormen, springstaarten en andere verteerders. En dat gaat des te sneller als je de uitgeperste halve appelsienen niet allemaal in lepelhouding ineendrukt en eventueel nog verder verkleind.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Resten uit groente- en siertuin (vers)

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat (de resten van) alle soorten kruidachtige planten die je kunt aantreffen in je tuin, zoals diverse groene, laagblijvende sierplanten, bodembedekkers, kruiden, groenteresten die op het veld blijven na oogst, ...

Algemene kenmerken: vrij vochtig, vrij stikstofrijk, weinig structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Dit materiaal is veelal groen materiaal. Het is perfect te verwerken in een compostvat of –bak mits het bijmengen van bruin materiaal. Het levert een compost op van uitstekende kwaliteit. Verklein het materiaal zonodig.

Composteren is een tuinactiviteit met als hoofdbedoeling het verwerken van organische resten uit sier- en moestuin. Om de kwaliteit van het composteringsproces en van de eindkwaliteit niet in het gedrang te brengen, let je best wel op enkele punten:

- Lange stengels of dikke stronken (vb. kool) worden best verkleind met een snoeischaar, een spade of een hakselaar.
- Zieke plantendelen of onkruid in zaad wordt zo veel mogelijk in het midden van het composterend materiaal aangebracht.
- Groene materialen worden zo goed mogelijk vermengd met bruin materiaal
- Heb je veel bruin materiaal ineens dan is bevochtigen de boodschap.
- Grond wordt zo goed mogelijk van de wortels geschud.

Delen van giftige planten hinderen de compostering niet. Bv. giftige bestanddelen zoals Taxine (in taxus), alkaloïden (in Jacobskruiskruid), looizuur (in afgevallen eikenbladeren) breken allemaal af in de loop van het composteerproces. De (levende) plant verdedigt er zich mee tegen predatoren, maar het grootste deel van de afbraakorganismen kunnen deze stoffen wel makkelijk aan.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Uitwerpselen van vogels

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat de uitwerpselen van (overwegend) planteneterende vogelsoorten zoals kippen, kooivogels, ... dat in sommige gevallen gemengd is met stro, hooi of fijne houtkrullen.

Algemene kenmerken: vochtig, stikstofrijk en structuurarm

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Kippen en de meeste kooivogels zijn strikt genomen planteneters. Leven ze op een dieet van enkel legkorrel, granenmengeling, ... of zitten ze opgesloten in een hok dan zijn het inderdaad planteneters. Kunnen ze vrij rondscharrelen dan zullen ze met veel plezier wormen, pissebedden en andere beestjes opeten en worden ze ook vleeseters. Bodemorganismen 'filteren' dioxines uit de bodem en stapelen deze op in hun lichaamsvet. Eens opgepikt, gebeurt hetzelfde in het lichaam van de kip. Dat verklaart waarom de eieren van scharrelkippen vaak een hoger gehalte bevatten aan dioxines.

Zoals bij alle vogels, worden de vaste uitwerpselen van vogels in de cloaca gemengd met de urine. Dat maakt ze erg voedselrijk ('straf', rijk aan stikstof). Het bijmengen van bruin materiaal is daarom extra belangrijk.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Uitwerpselen van vleeseters

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat droge en vochtige uitwerpselen van (hoofdzakelijk) carnivore diersoorten zoals honden, katten, ... maar ook uitwerpselen van fretten, grote katachtigen, slangen,

Algemene kenmerken: vrij vochtig, stikstofrijk, structuurarm.

Composteerbaarheid: moeilijk composteerbaar / beter niet composteren

Toelichting:

Uitwerpselen van vleeseters, in het bijzonder van honden en katten, laat zich minder goed mengen met andere organische materialen, veroorzaakt dikwijls geurhinder, trekt ongedierte aan, kan gevaarlijke ziektes veroorzaken (ziektekiemen die ook bij zeer hoge temperaturen niet afsterven; bv. toxoplasmose), of kan synthetische stoffen (medicatie) bevatten. Bij het aanvoeren en inmengen van vers materiaal in de compost, bij het omzetten en bij de controle van het composterend materiaal, kan het voor onaangename verrassingen zorgen. Daarom raden we af om dit materiaal thuis te composteren.

Dat neemt niet weg dat uitwerpselen, ook van vleeseters, biologisch afbreekbaar zijn. Stel je even voor hoe onze aarde er zou uitzien als dat niet zo zou zijn. Een aantal ervaren composteerders maakt er zelfs een erezaak van om de uitwerpselen van hun hond(en), gemengd met voldoende bruin materiaal, te verwerken tot geurloze compost. Het kan dus inderdaad maar slechts met heel wat voorzorgen. In het kader van de promotie van thuiscomposteren raden we het daarom resoluut af.

De uitwerpselen van honden en katten mogen ook niet bij het selectief ingezamelde gft- of groenafval gevoegd worden.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Groenteresten (rauw), loof (groenten), 'schillen' van groenten

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat (de resten van) alle soorten groenten die je in winkel of tuin kunt aantreffen, zoals sla- en lofsoorten, postelein, veldsla, spinazie, warmoes, melde, prei, selderrassen, peterselie, kervel, zurkel, tuinkers, waterkers, kool, raap, radijs, pompoen, courgette, komkommer, patisson, augurk, meloen, tomaat, paprika, peper, aubergine, maïs, wortel, pastinaak, venkel, witloof, schorseneer, biet, rode biet, ui, sjalot, knoflook, aardappel, erwt, boon, tuinboon, asperge, aardpeer, rabarber, diverse soorten verse tuinkruiden, ...

Algemene kenmerken: vrij vochtig, vrij stikstofrijk, weinig structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Dit materiaal (ook aardappelschillen) is uitgesproken [groen materiaal](#). Het is perfect te verwerken in een compostvat of –bak mits het bijmengen van bruinmateriaal. Het levert een compost op van uitstekende kwaliteit.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Dierlijke resten, haar en pluimen, vleesresten

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat allerlei vlees, afgeleiden van vlees: vers vlees, gebakken of gekookt vlees, charcuterie, vis, vlees- en visresten, beenderen, ingewanden, graten, eigeel en –dooier, week- en schaaldieren, ... Ook de zgn. dierlijke bijproducten en materialen van dierlijke oorsprong vallen onder deze noemer: melk, dierlijke vetten, haar en pluimen, eieren, ...

Algemene kenmerken: vochtig, stikstofrijk, structuurarm

Composteerbaarheid: moeilijk composteerbaar / beter niet composteren

Toelichting:

Dit materiaal, rauw zowel als bereid, is - op enkele uitzonderingen na - gemakkelijk afbreekbaar materiaal. Omwille van de specifieke chemische samenstelling, gaat de afbraak echter steeds gepaard met geurhinder en met ongedierte allerlei (ratten, vliegen(maden), ...) Het wordt (mede daarom) ten stelligste afgeraden om dit materiaal te verwerken in het thuiscomposteerproces.

Bovendien stellen het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van het Voedsel) en de OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij) dat de thuiscomposteerder én de professionele composteerder zich dienen te houden aan EU-verordening 1774/2002. Dit impliceert dat keukenafval waarin zich mogelijks dierlijke (bij)producten bevinden niet mogen thuis gecomposteerd worden. Dierlijke (bij)producten mogen wel gecomposteerd worden in erkende bedrijven. Particulieren zijn niet erkend dus wettelijk mogen ze geen dierlijke (bij)producten composteren.

Tot de dierlijke (bij)producten behoren o.a. brood (waarin melk of ei verwerkt werd), kaas(korstjes), yoghurt, (zure) melk, melkwei, vlees, puree (met ei), sauzen (met ei, melk, ...), spaghettisaus (met gehakt), cake (met ei en melk), pudding, confituur en snoepjes waarin gelatines verwerkt zitten, charcuterie, pluimen, haar, ...

Vanuit officiële hoek luidt het verder nog: *“Keukenafval [waarin zich mogelijks dierlijke (bij)producten bevinden] als geheel zomaar op de composthoop gooien, is niet ongevaarlijk. Keukenafval [waarin zich mogelijks dierlijke (bij)producten bevinden] is immers een ‘black box’ en heeft in het verleden reeds bewezen dat het enorme crisissen kan veroorzaken. Wilde dieren kunnen bovendien toegang hebben tot de compost, het composterend materiaal opeten en daardoor dierziektes verspreiden. Daarom is het als signaal belangrijk om te stellen dat hogergenoemd type keukenafval composteren niet is toegelaten, al gaat het FAVV, noch de gewesten de particulier hiervoor controleren.”*

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Bladeren, naalden

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat o.a. naalden van naaldbomen en bladeren van loofbomen, zowel in droge als in vochtige toestand.

Algemene kenmerken: droog tot vochtig, koolstofrijk, weinig tot veel structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar, bruin of groen materiaal

Toelichting:

Dit materiaal is er in vele soorten. De fotosynthese vindt er plaats, suikers worden er gevormd, alle voedsel van alle planten stroomt erdoor. Dat de verse bladeren een perfecte grondstof zijn voor het maken van compost, staat dus buiten kijf. Naarmate het herfst wordt, neemt de activiteit in het blad af, stroomt er meer voedsel uit dan in het blad en wordt het droger en (afhankelijk van de soort) ook taaier met soms vorming van looistoffen en andere afbraakremmers.

In grote lijnen kunnen we twee soorten (herfst)bladeren onderscheiden:

- Bladeren van linde, appel en peer, hazelaar, en eigenlijk de meeste bomen, struiken en andere planten uit de tuin verteren erg vlot als ze vochtig zijn en luchtig. Omzetten is dus de boodschap. In de composterende massa gaan de bladeren zich immers als de bladen van een boek op mekaar leggen. Er kan geen zuurstof meer tussen en de vertering stopt. Verzamel je deze bladeren droog in een bladkorf dan kan je ze tot een stuk in de daaropvolgende zomer gebruiken als bruin materiaal.
- Van enkele soorten gebeurt de vertering van het (herfst)blad veel moeilijker. Notelaar, beuk en eik zijn enkele gekende voorbeelden. Dat betekent echter niet dat ze niet composteerbaar zijn. Ze zullen hun rol van bruin materiaal nog beter spelen. Misschien na het afzeven van je rijpe compost zelfs nog een tweede keer.

Naalden van naaldbomen maken de compost niet noemenswaardig zuurder. Het hars (taai, kleverig, plantaardig product dat voornamelijk gewonnen wordt uit stam en naalden van naaldbomen) breekt onder invloed van micro-organismen af tot eerder neutrale, complexe koolstofverbindingen, H₂O en CO₂. Alleen in zeer grote hoeveelheden zal het even duren vooraleer dit allemaal verteerd is.

De overmaat aan hars en looistoffen die in het nog verterende materiaal zitten kunnen wel zorgen voor inhibitie (tegenwerking) van kieming en ontwikkeling. Zeker wanneer de compostering nog niet volledig is beëindigd of wanneer grote hoeveelheden naalden rechtstreeks op de bodem worden aangebracht zal dit de kieming en ontwikkeling van heel wat planten remmen.

Het wordt aangeraden om stevige bladeren of bladeren met een vlakke structuur te kneuzen (bv. door te verhakselen of er met de grasmaaier overheen te rijden).

Je kan de herfstbladeren ook makkelijk in een bladkorf bewaren en gebruiken (in bv. een compostvat) wanneer er behoefte aan is. Dek de bladkorf dan best wel af zodat de bladeren niet aan elkaar beginnen kleven.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Haagscheersel

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat o.a. korte, verse, groene takjes met kleine blaadjes zoals bv. liguster, sneeuwbes, spirea, ... of gelijkaardige takkenrestjes

Algemene kenmerken: eerder vochtig, stikstof- en koolstofrijk, voldoende structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Dit materiaal, is, in verse toestand, een zegen voor het composteringsproces. Het verenigt in zich de kwaliteiten van groen en bruin: de dikste takjes houden het materiaal luchtig, twijgjes en schors zorgen voor voedsel, sap en blaadjes verzekeren voldoende vocht. Zowel tijdens het composteringsproces als in de kwaliteit van het eindproduct is dat duidelijk te merken. Vooral met het scheersel van loofhouthagen (liguster, haagbeuk, beuk...) maak je uitstekende compost. Scheersel (of knipsel) dat dunner dan een potlood is en niet te lang, kan zonder meer in de compostbak. Nog sneller verteren ze (en raap je ze op) als je er met de grasmaaier overrijdt. Dikkere takken kan je best hakselen.

Van naaldhout (taxus, thuja, chamaecyparis...) en van laurierkers (paplaurier) kan je het scheersel beter hakselen en goed bevochtigen. Dan kan je het (eerder als bruin materiaal) bijmengen in je compostbak.

Van sommige fijne, verse takkenrestjes kunnen natuurlijke biociden gemaakt worden of worden geneesmiddelen gefabriceerd. Een voorbeeld hiervan is de taxus. In plaats van ze te composteren kunnen ze dus ook voor een ander zinvol doel gebruikt worden.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Bloemen en snijbloemen

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat zowel (snij)bloemen uit de winkel als uit de tuin, met verwelkende en / of met groene stengels en bladeren.

Algemene kenmerken: eerder vochtig, stikstofrijk, vrij goede structuur

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Een (verwelkte) snijbloem bestaat meestal uit een vezelrijke tot (licht) houterige steel met bladeren en één of meerdere bloemen. Ze verenigt bijgevolg bruine en groene eigenschappen. De bloemstelen in twee of drie stukken knippen met een snoeischaar zal het vermengen met het overige composterende materiaal vergemakkelijken. Sommige mensen opperen het bezwaar dat snijbloemen uit de handel fors met pesticiden zijn behandeld en dat ze bijgevolg beter uit het compostierend materiaal worden geweerd. Althans op de composteerbaarheid hebben deze producten geen meetbare invloed.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Mest, uitwerpselen van planteneters

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat de vaste en vloeibare uitwerpselen van (overwegend) planteneterende zoogdiersoorten zoals koeien, ezels, paarden, schapen, geiten, herten, varkens, konijnen, cavia, hamster, huismuisjes, ..., dat in de meeste gevallen gemengd is met stro, hooi of fijne houtkrullen.

Algemene kenmerken: vrij vochtig, meestal stikstof- en koolstofrijk, meestal structuurrijk

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Wanneer de uitwerpselen en de urine van planteneters zijn gemengd met stro, houtkrullen of ander strooiselmateriaal is dit een zeer goed uitgangsmateriaal voor het maken van compost. Wanneer dit strooiselmateriaal er nog niet bij zit (bv. bij koeienvlaaien, varkensfecaliën, ...) is het belangrijk om er 'bruin' materiaal aan toe te voegen wanneer je het in de compostbak of – hoop verwerkt.

Het is voor de bodem, de planten en het milieu beter om mest te composteren vooraleer het in de tuin te gebruiken.

- onkruidzaden die in het strooiselmateriaal zitten, worden vernietigd,
- de uitspoeling en de vervluchtiging van stikstof (onder de vorm van nitraten en ammoniak) wordt vermeden
- de kruimelige compost laar zich gemakkelijker uitspreiden dan de plakkerige mest.

Paardenmest en schapenmest zijn bv. doorgaans vlot composteerbaar, zeker wanneer ze in de stal reeds goed gemengd zijn met voldoende stro, hooi ... Koeienmest is doorgaans erg vochtig en arm aan stro-achtig,bruin materiaal. Hier is het dus belangrijk dat je hier voldoende ruw, droog materiaal toevoegt. Kippenmest is meestal ook vrij vochtig en bovendien erg stikstofrijk. Bij kippenmest komt het er vooral op aan zeer goed te mengen met het andere composteerbare materiaal en voldoende ruw, zgn. bruin materiaal toe te voegen.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Compoststarters en –versnellers, kalk

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat allerlei additieven zoals meststoffen (N, P, K, Mg, ...), kalk, zgn. compoststarters (= dikwijls tarwezemelen geënt met ‘goede’ micro-organismen, schimmels, bacteriën en gisten, ...), micro-organismen-korrels, bio-dynamische preparaten 501 tot 507, ‘Statische Compost Starters’, compostthee, beendermeel, lavameel,

Algemene kenmerken: droog of nat, structuurarm

Composteerbaarheid: niet composteerbaar

Toelichting:

Er was een tijd dat tuinliefhebbers dachten dat compost zuur was, of dat het composteringsproces door de mens moest ‘opgestart’ worden. In handboeken van pakweg 20 jaar geleden gaf men dan ook de raad kalk, starters of andere materialen toe te voegen. Wellicht wortelt dat idee in de oude plattelandstraditie om een stinkende, ‘zurig’ ruikende mestvaalt of mesthoop aan te leggen. In een slecht beheerd compostvat of –bak kan het materiaal bij gebrek aan bruin materiaal tot zuurstofgebrek leiden en anaëroob worden. Het gaat dan ook ‘zurig’ ruiken. Opgelet: dit materiaal is (meestal) niet zuur maar neutraal tot zelfs basisch! Kalk toevoegen is dus zinloos.

Onderzoek leert dat compost meer dan voldoende kalk bevat, afkomstig van de gecomposteerde materialen. Het toevoegen van additieven zoals kalk of ‘compoststarters’ is overbodig en creëert mogelijks in de compost een onnatuurlijke leefomgeving waarin de micro-organismen hun werk niet kunnen verrichten. De micro-organismen die het composteringsproces beginnen en voltooien, komen van nature op het organisch materiaal en in de bodem voor. Zodra ze voedsel, voldoende water en lucht ter beschikking hebben, vermenigvuldigen ze zich in een razendsnel tempo. U kunt eventueel een emmertje compost bij een buurman of compostmeester halen en dit aan het composterende materiaal toevoegen (o.a. om zeker te zijn dat er wormen en andere kleine ongewervelden in het composterende materiaal terecht komen), maar in normale omstandigheden is dit niet nodig.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: As, houtas

Definitie: het hieronder besproken materiaal omvat o.a. as van de houtkachel, open haard, houtvuur, barbecue, ...

Algemene kenmerken: droog, mineralenrijk, structuurarm

Composteerbaarheid: niet composteerbaar

Toelichting:

Dit materiaal bevat geen organisch materiaal meer. Dat is 'verteerd' door het vuur. Er valt bijgevolg voor de afbraakorganismen niets meer af te breken. Dat is al een eerste reden om het niet aan het composteringsproces toe te voegen. Wat overblijft zijn zouten, kalk, magnesium en kalium. Als je het in de compost verwerkt, heb je weinig zicht op de hoeveelheid die uiteindelijk in de tuin terecht komt. Het teveel aan kalium kan het evenwicht van de afbraakprocessen verstoren.

Dit materiaal kan je beter apart bewaren om dan eventueel rechtstreeks als meststof in je tuin te gebruiken bij de planten die er behoefte aan hebben. Let wel dat je dan zeker zuiver, onbehandeld én droog hout hebt verbrand ! De hoge pH van houtas maakt het daarenboven even onbruikbaar voor de compostering als kalk. Door de onvolledige (slechte) verbranding van het hout in de kachel is de aanwezigheid van dioxines ook niet uit te sluiten.

Steenkoolas bevat steeds hoge zwavel- en ijzergehaltes en is bovendien ook nog rijk aan zware metalen. Het gebruik van steenkoolas, zowel in compost als rechtstreeks in de tuin, is dus ten zeerste af te raden.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Aarde, graszoden, grond, klei, leem, potgrond, steen, turf, zand

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat materiaal van minerale oorsprong zoals grond (zand, leem of klei), graszoden maar ook alles wat van ‘grond’ is afgeleid zoals (bak)stenen, kleikorrels (‘argex’), vermiculiet (geëxpandeerde klei), Rijnzand, magere zavel, ...

Algemene kenmerken: niet-organisch materiaal.

Composteerbaarheid: niet composteerbaar

Toelichting:

- De hoofdbestanddelen van grond (zand, leem en klei) zijn geen organische, biologisch afbreekbare materialen, maar zijn van minerale oorsprong en volkomen onverteerbaar voor de micro- en andere organismen die het composteren voor hun rekening nemen.
- Grond werkt het composteringsproces zelfs tegen. Het moet immers mee opgewarmd worden zonder dat de afbraakorganismen er energie kunnen uit halen. Het heeft zowat hetzelfde uitdovende effect als wanneer je grond gooit op een vuur.
- De kwaliteit van afgewerkte compost wordt bepaald door het gehalte aan organische stof, uitgedrukt in gewichtsprocent. Grond (mineraal materiaal) is veel zwaarder dan organisch materiaal. Daarenboven verteert het niet, wat de organische fractie in compost wel doet. Een beetje grond bij het composterend materiaal heeft dus snel een grote (negatieve) invloed op de eindkwaliteit.

Afgestoken grond rond bloemperken of langs paden, graszoden en grond die aan stevig wortelende planten blijft hangen, moet daarom zoveel mogelijk uit de composthoop worden gehouden.

Argumenten die in oudere literatuur wel eens werden gebruikt om wel grond toe te voegen, zijn:

- *“dat er met de grond afbraakorganismen worden aangevoerd”*. Beter is het om een emmertje compost van elders aan te voeren.
- *“dat het de vorming van het klei-humuscomplex bevordert”*. Dat is inderdaad zo, maar dat gebeurt beter in de bodem zelf, wanneer je de compost gebruikt.
 - *Noot: Een uitzondering vormt potgrond. De hoofdbestanddelen van potgrond zijn immers geen ‘grond’ maar turf, compost en/of kokosvezel, drie organische materialen. Een zeer groot nadeel van het gebruik van turf en veen is overigens ook het feit dat er bij de winning ervan waardevolle veengebieden voor moeten worden vernietigd. Het ontstaan van veen kost oneindig veel meer tijd dan nodig is het te vernietigen en de kans op herstel is zeer klein. Resten van gebruikte potgrond (potkluit met de plantenresten en –wortels er nog in) worden best ook verkleind om het composteren te bevorderen.*

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Houtskool

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat enkel houtskool (d.i. zwartgeblakerd, weinig wegend, kurkdroog materiaal dat voor bv. barbecue, ... wordt gebruikt)

Algemene kenmerken: zeer droog, koolstofrijk, structuurrijk

Composteerbaarheid: niet composteerbaar

Toelichting:

Houtskool wordt verkregen door hout zodanig te verhitten dat slechts een beperkte hoeveelheid zuurstof kan toetreden. Het grootste deel van het hout verbrandt hierbij niet, terwijl de vluchtige bestanddelen wel vervliegen. Dit materiaal heeft daardoor een bijzonder hoge C/N-verhouding. In tegenstelling tot hout dat nog uit complexe moleculen bestaat, is houtskool nagenoeg zuiver koolstof. Het is extreem droog, terwijl hout dikwijls nog water bevat. Door het productieproces is het materiaal immers uitgedroogd, en chemisch zodanig gewijzigd dat het onverteerbaar geworden is. Het is quasi onmogelijk om enzymen te laten inwerken op de nieuw ontstane moleculen, en het opnieuw binden van watermoleculen (= essentieel om de compostering van start te laten gaan) is eveneens quasi uitgesloten. Daarom is het ten zeerste af te raden dit materiaal te gebruiken in de compost.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Kattenbakvulling

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat kattenbakvulling van minerale oorsprong zoals kalkklei-korreltjes, vermiculiet, ..., maar ook kattenbakvulling van organische oorsprong (bv. houtvezelkorreltjes)

Algemene kenmerken: mineraal materiaal, ofwel organisch, structuur- en koolstofrijk, droog materiaal

Composteerbaarheid: niet composteerbaar indien mineraal; moeilijk composteerbaar / beter niet composteren indien organisch

Toelichting:

De hoofdbestanddelen van minerale kattenbakvulling zijn van minerale oorsprong en volkomen onverteerbaar voor de micro- en andere organismen die het composteren voor hun rekening nemen.

Het hoofdbestanddeel van organische kattenbakvulling is houtpulp die gedroogd en geperst werd en waaraan geen additieven werden toegevoegd. In principe kan organische kattenbakvulling gecomposteerd worden, zeker wanneer het gaat om kattenbakvulling die nog niet door de kat werd gebruikt.

Wanneer het gaat om reeds gebruikte kattenbakvulling waaraan reeds droge en vochtige kattenuitwerpselen werden toegevoegd, dient te worden verwezen naar het onderwerp '[uitwerpselen van vleeseters](#)' in de overzichtlijst van materialen.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Zieke plantendelen

Definitie: Het hieronder besproken materiaal omvat allerlei plantendelen (zowel uit de tuin als uit de winkel) die symptomen van ziekte, stress, vraat, ... vertonen.

Algemene kenmerken: vochtig tot droog, stikstofarm tot stikstofrijk, structuurarm tot structuurrijk

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Zieke plantendelen kunnen in principe in de compost worden verwerkt, eventueel in versnipperde toestand, en bij voorkeur in kleine hoeveelheden.

Als algemene regel kan je het volgende stellen:

- Planten(delen) die aangetast zijn door aaltjes, insecten of mijten (bv. wortelvlieg-aantasting) kunnen zonder probleem gecomposteerd worden. Ook wanneer je hier geen hoge temperaturen haalt, zal de geproduceerde compost 'kiemvrij' zijn.
- Planten(delen) die aangetast zijn door schimmels, bacteriën, virussen (bv. knolvoet-aantasting bij kool, tomatenloof met meeldauw, aardappelloof met 'de plaag', witziektes allerlei, ...) kunnen in principe ook gecomposteerd worden, mits voldoende hoge temperaturen worden bereikt (50 à 60°C). Enkel indien al het besmet materiaal aan deze temperaturen voor een voldoende lange tijd is blootgesteld, kan je vermijden dat je het volgend jaar via de compost ziekten in je tuin brengt. Als regel wordt gesteld dat de aangetaste plantendelen best worden meegegeven met groen- of gft-afval dat in een professionele installatie wordt verwerkt.
 - *Noot: De overleving van plantpathogenen in het composteringsproces werd in de doctoraatsthesis van Jaak Ryckeboer in 2001 in detail onderzocht. Er werd gekeken naar de afsterving van het tabaksmozaïekvirus (TMV), Plasmodiophora brassicae, Erwinia amylovora, Ralstonia solanacearum, Meloidogyne incognita, M. chitwoodii en Heterodera schachtii tijdens verhitten, anaërobe vergisting, thuiscompostering en tijdens compostering van GFT- en groenafval op industriële schaal. Met uitzondering van TMV, dat 3 tot 11 weken composteren vereist voor volledige afdoding, werden de onderzochte plantpathogenen en zaden binnen een termijn van enkele uren of dagen afgedood. Het composteren van keuken- en tuinafval in eigen tuin m.b.v. een compostvat bleek het minst veilige composteringsproces te zijn vanuit hygiënisch standpunt. De plantendelen die met genoemde virussen en schimmels zijn aangetast vragen dus extra aandacht tijdens het thuiscomposteren.*

Tijdens het composteringsproces kunnen ziektekiemen verdwijnen door een combinatie van 4 factoren:

- Door de vertering van de plant, verliezen de ziektekiemen hun voedingsbron en sterven ze af.
- De ziektekiemen worden actief mee afgebroken door de afbraakorganismen die in de compost actief zijn. De ziektekiemen worden mee verteerd.
- De afbraakorganismen scheiden stoffen af (antibiotica) die ook inwerken op de aangevoerde ziektekiemen.
- De ziektekiemen overleven niet boven een bepaalde temperatuur. Die temperatuur verschilt per organisme. Voor heel veel ziektekiemen is 50°C voldoende. Enkele hebben 60°C en meer nodig.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Brik, isolatiemateriaal, kunststof, metaal, blik, plastic, stof uit de stofzuigerzak, wegwerpluiers, -doeken en –verbanden

Definitie: het hieronder besproken materiaal omvat o.a. brikverpakking, blik, metalen voorwerpen, glas, plastic, wegwerpluiers, ‘hygienic towels’, kunststof, isolatiemateriaal, ... en alle andere volgens specifieke, mens-gestuurde procédés ontwikkelde materialen.

Algemene kenmerken: niet-natuurlijke materialen

Composteerbaarheid: niet composteerbaar

Toelichting:

Deze materialen die door de mens veelal op synthetische en/of industriële schaal worden ontwikkeld, horen niet thuis in het thuiscomposteringsproces. Hetzelfde geldt zeker ook voor huisstof in de stofzuigerzak (= mengeling van allerlei organische en anorganische materialen). De organische bestanddelen zijn meestal wel afbreekbaar, maar de anorganische zijn dat niet. Deze anorganische bestanddelen zijn meestal zeer klein en van chemische oorsprong (polyester, nylon) en 1/ verstoren daardoor het spijsverteringsstelsel van de grotere compostorganismen en 2/ verspreiden zich in het milieu en hebben een negatieve impact op de bodemkwaliteit wanneer ze via de compost op het veld en in de tuin terecht zouden komen.

Al deze materialen breng je voor verwerking naar het recyclagepark of geef je mee met het restafval.

Eén uitzondering op deze regel is verpakkingsmateriaal met het ‘OK compost Home’-label: producten – meestal bioplastics – die dit label dragen kunnen ook in (beperkte hoeveelheden in) compostvaten, -hopen of –bakken gecomposteerd worden, en zijn door onafhankelijke certificeringinstanties op hun degelijkheid getest. Indien het composteringsproces op de goede manier verloopt, vallen ze binnen de 4 tot 6 maanden uiteen en biodegraderen ze bij 20°C in 6 maanden. Wanneer je organisch materiaal met behulp van zo een zakje in het composteerproces brengt, is het aan te raden het zakje helemaal open te scheuren. Op die manier kunnen de micro-organismen sneller hun werk beginnen doen. We willen hierbij echter een kanttekening maken: zie onder [composteerbare verpakkingen](#)

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Composteerbare verpakkingen

Definitie: (bioplastic) verpakkingen die door biologische processen kunnen afgebroken worden.

Algemene kenmerken: Een biodegradeerbare of biologisch afbreekbare verpakking valt in aanwezigheid van zuurstof, bij omgevingstemperatuur en onder invloed van een microbiële werking uiteen in koolstofdioxide, water, minerale zouten en biomassa. In afwezigheid van zuurstof wordt het biodegradeerbaar materiaal omgezet in koolstofdioxide, methaan, minerale zouten en biomassa. Biodegradatie vindt plaats in verschillende milieus, bijvoorbeeld water of bodem. Structuurarm. Mineraalarm.

Composteerbaarheid: beter niet composteren

Toelichting:

Het proces van biologische afbreekbaarheid dient zich, zonder bijkomende behandeling, binnen een beperkte tijdsspanne af te spelen. In de bodem bijvoorbeeld wordt door de wetgever een biodegradatie van 90 % binnen twee jaar geëist.

Een composteerbaar materiaal zal in een professionele composteringsinstallatie binnen een termijn van twaalf weken desintegreren (uiteenvallen in delen) en biodegraderen, zonder negatieve gevolgen voor de compostkwaliteit. Er worden eveneens normen opgelegd voor zware metalen en ecotoxiciteit. Belangrijk zijn de woorden "professionele composteringsinstallatie". De test naar composteerbaarheid biedt geen garantie naar composteerbaarheid in een thuiscomposteer-systeem, simpel gezegd een compostvat of -bak. Zowel voor composteerbaarheid als biodegradeerbaarheid zijn er in Vlaanderen labels ontwikkeld, respectievelijk het "OK compost"-label en het "OK biodegradable"-label, zoals hierboven uitgelegd. Specifiek voor biodegradeerbaarheid in de bodem bestaat het "OK bio soil"-label. Alleen composteerbare verpakkingen met het "OK compost home"-label (let op het woordje "home"!) kunnen desgewenst thuis gecomposteerd worden. Technisch is dat zeker geen probleem; deze verpakkingen zijn immers getest en goed bevonden. Maar

Er is momenteel een duidelijk probleem met het communiceren rond het composteren van composteerbare verpakkingen in Vlaanderen. Uit onderzoek van Fost Plus blijkt dat consumenten niet goed wijs geraken uit de termen en logo's die er momenteel op de markt zijn. Dit maakt de 'insleep' van niet-composteerbare verpakkingen waarschijnlijk. Bovendien wordt er niet overal in Vlaanderen gft huis-aan-huis selectief opgehaald, en zijn er aanzienlijke verschillen per verwerkingsinstallatie, wat het op poten zetten van een uniforme communicatie omtrent composteerbare verpakkingen voor heel Vlaanderen verder bemoeilijkt. Het toelaten van composteerbare plastics in het thuiscomposteerproces zal wellicht resulteren in de instroom van conventionele plastics die niet thuis composteren. Bovenstaande lijkt Vlaco een goede reden om het composteren van bioplastics (de term die gebruikt wordt voor alle bioafbreekbare verpakkingen niet aan te moedigen, en de thuisverwerker er op te wijzen dat het thuiscomposteren van bioplastics enige risico's in houdt.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Verf

Definitie: algemene benaming voor een product dat bedoeld is om voorwerpen te beschermen tegen de weersomstandigheden of te kleuren door ze van een pigmenthoudende laag te voorzien.

Algemene kenmerken: dispersie van een pigment in een oplosmiddel van water, olie of een andere organische stof.

Composteerbaarheid: niet composteerbaar

Toelichting:

Alhoewel verf in theorie uit natuurlijke producten kan bestaan, betekent dit nog niet dat ze composteerbaar is. Verf is een substantie die zich niet leent voor compostering. Compostering is per definitie een aeroob proces. Er moet dus voldoende zuurstof aanwezig (kunnen) zijn in het compostierend materiaal om een goed procesverloop te garanderen. De consistentie van verf maakt de input van zuurstof bijzonder moeilijk. Om die reden komt verf niet in aanmerking voor compostering.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Anaerobe massa

Definitie: organisch materiaal dat om diverse redenen niet gecomposteerd is en een kwalijke geur verspreid

Algemene kenmerken: nat, stikstofrijk, structuurarm, stinkend

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Zelfs bij de meest ervaren composteerder kan er tijdens het composteerproces wel eens iets verkeerd lopen en kan het composterend materiaal beginnen stinken. Soms gebeurt het dat je pas wanneer je de compost oogst, merkt dat er centraal in vat of bak clusters van rottend, onaangenaam ruikend materiaal zitten. Deze stinkende massa hoeft niet te worden weggegooid. Mits enkele aandachtspunten in acht te nemen kan deze alsnog aeroob gecomposteerd worden:

- Spreid het materiaal open en verbrokkel het zoveel mogelijk
- Haal een paar zakken houtsnippers in het recyclagepark, droge bladeren uit de tuin of een pak stro, vermeng dit intens met het plakkerige materiaal
- Breng dit mengsel opnieuw in compostering.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Mos / korstmos / schimmels

Definitie: De mossen (Bryophyta) zijn de eenvoudigste landplanten. Mossen zijn kleine groenblijvende planten, vaak met stengels en bladen. In tegenstelling tot de vaatplanten, hebben ze geen verhoutte vaatbundels en wortels. Ze hechten zich vast met wortelachtige structuren die rhizoïden worden genoemd. De mossen kunnen worden onderverdeeld in hauwmossen, levermossen en bladmossen. De meeste mossen hebben gemeen dat ze in een vochtige omgeving voor meer dan 90% uit water bestaan, maar dit water ook heel snel weer kunnen verliezen.

Algemene kenmerken: nat of droog, structuurarm

Composteerbaarheid: composteerbaar

Toelichting:

Vooral bladmossen komen frequent voor in tuinen, meer bepaald tussen het gras. Veel mensen halen om de zoveel jaar dit mos van tussen het gras door het gazon te verticuteren. Je kan gerust het geverticuteerde materiaal composteren. Meestal is dit verticuteermateriaal vrij los en bestaat het voor 3/4 uit (droog geworden) mos en voor de rest uit oude grassprietten en een zeer kleine hoeveelheid bodempartikeltjes. De mosplant op zich is niet uitgesproken 'zuur'.

Uit bovenstaande is makkelijk af te leiden dat mos gerust mag gecomposteerd worden. Best goed water toevoegen (wanneer je de compostering opstart met drooggevallen mos), maar tegelijk bij het opstarten voldoende structuurmateriaal tussen mengen zodat het fijn gras en het mos plots niet als een pudding in elkaar zakken wanneer de compostering eenmaal op gang is gekomen. Kortom: streven naar een goed evenwicht tussen groen en bruin materiaal.

Tot de schimmels behoren zowel meercellige organismen zoals paddenstoelen maar ook eencellige organismen zoals gisten. Net als dieren en planten vormen schimmels in de taxonomie een eigen rijk..

Korstmossen zijn een aparte groep binnen het plantenrijk. Korstmossen (of lichenen) zijn schimmels die hun voedingsstoffen betrekken uit algen waarmee ze een symbiose vormen. Ze zijn het resultaat van de innige samenwerking van twee verschillende typen van organismen: een schimmel en een groenwier of een blauwalg (Cyanobacteria).

Zowel schimmels als korstmossen gedragen zich composttechnisch enigszins gelijkaardig aan mossen. Ze drogen snel uit, maar nemen snel weer water op waardoor ze eerder onder de noemer 'groen materiaal' kunnen ondergebracht worden.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Trefwoord: Biociden

Definitie: Deze term bundelt de verschillende herbiciden, pesticiden, fungiciden ...

Algemene kenmerken: stof die in dispersie is terug te vinden op allerlei andere organische materialen, en veelal synthetisch, soms biologisch van oorsprong is. Zonder structuur.

Composteerbaarheid: beter niet composteren; niet composteerbaar.

Toelichting:

Uiteraard composteer je biociden wellicht niet in hun zuivere vorm. Heel wat mensen gebruiken biociden om plagen, besmettingen, ongedierte of onkruid te bestrijden. Maar of het afgedode materiaal na behandeling nog composteerbaar is, is een andere vraag.

In het verleden zijn er bij sommige biociden aanwijzingen gevonden dat ze afwijkingen kunnen veroorzaken, dat ze langer in het milieu blijven dan algemeen wordt aangenomen, ... Andere biociden zijn dan weer eerder onschadelijk of breken integraal af tot kleine moleculen, onmiddellijk nadat ze met vocht of bodemin aanraking komen ... Sommige biociden werken heel kort en krachtig (bv. pyrethrum), andere werken niet onmiddellijk maar wel heel lang (bv. Canyon van Bayer). Het is daarom quasi onmogelijk om voor alle biociden eenzelfde advies te geven op vlak van composteerbaarheid. Voorzichtigheid is in ieder geval geboden. Vanuit preventie-oogpunt willen we adviseren om zeer voorzichtig om te springen met biociden, en ze niet te gebruiken wanneer het niet strikt noodzakelijk is. Indien u het gebruik ervan toch nodig acht, controleer dan goed wat de afbraaksnelheid, halfwaardetijd en reststoffen van het product zijn. Vraag daartoe een technische of productfiche op bij de producent of verdeler van het product. Op basis hiervan kunt u zelf bepalen of én wanneer de met biociden behandelde organische resten in compostering kunnen worden gebracht.

Bovenstaande is evenzeer van toepassing op beschermings- en reinigingsproducten, alhoewel het weinig waarschijnlijk is dat deze stoffen bewust tussen het composterende materiaal worden verwerkt.

[<< Terug naar het begin van de lijst](#)

Wat is Vlaco ?

Vlaco vzw, de Vlaamse Compostorganisatie, is in 1992 opgericht om het beleid van organisch-biologisch afval (groenafval, gft-afval en organisch-biologisch bedrijfsafval) structureel te ondersteunen, uit te voeren en mee voor te bereiden.

Vlaco vzw is een ledenorganisatie met vertegenwoordiging van zowel de Vlaamse overheid (via de OVAM en de intergemeentelijke afvalverenigingen) als de privésector (privéverwerkers van organisch-biologisch afval). Vlaco vzw behartigt en verdedigt de belangen van de sector.

Redactie

- *Kristof Van Stichelen*
- *Gerrit Van Dale*
- *Elfriede Anthonissen*
- *Barbara Hoekstra*
- *Kristel Vandenbroek*

Verantwoordelijk uitgever

Vlaco vzw, Luc Vanacker, voorzitter, Stationsstraat 110, 2800 MECHELEN